

ફૂગાવાની નાણાંકીય સંચાલન પર અસર

અમિતભાઈ ગુરજીભાઈ વસાવા

આસી. પ્રોફેસર,

સત્યમ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશનએ, ઝાડેશ્વર

સારાંશ

કંપની કે પેઢી વર્ષમાં અંતે કંપનીની આર્થિક પરિસ્થિતિ જાણવા, નફાકારકતા જાણવા તેમજ કાર્યક્ષમતા જાણવા, રોકડની સ્થિતિ જાણવા, લેણા-દેણાની પરિસ્થિતિ જાણવા માટે નાણાંકીય પત્રકો તૈયાર કરે છે. બજારમાં તેજી અને મંદીના પ્રવાહો સતત ચાલતા હોય છે. જેની પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ અસર નાણાકીય સંચાલન પર થતી હોય છે. ધંધાની ટૂંકાગાળાની અને લાંબાગાળાની નાણાંકીય સંગીનતા અને નફાકારકતા જાણવા ગુણોત્તર વિશ્લેષણનો ઉપયોગ થાય છે. પરંતુ ફૂગાવાજન્ય પરિસ્થિતિને કારણે કંપનીની વાસ્તવિક પરિસ્થિતિ જાણી શકાતી નથી. વાસ્તવિક પરિસ્થિતિ જાણવા માટે ફૂગાવાને ધ્યાનમાં રાખીને મિલકતોનું મૂલ્યાંકન કરવું જરૂરી છે. તેના આધારે જ ધસણની જોગવાઈ, સ્ટોકની પડતર નક્કી કરવી જરૂરી છે. કારણ કે ફૂગાવાની નાણાંકીય સંચાલન, પેઢીનાં મૂલ્ય, ધસારાની જોગવાઈ સ્ટોકની કિંમત લેણ-દેણની સ્થિતિ, નાણાંકીય બજારોની જામીનગીરીઓ, વળતરનાં દર નાણાકીય બજારોમાં નાણાકીય સાધનો, નાણાકીય પત્રકોનાં વિશ્લેષણ અને મૂડી ખર્ચનાં બજેટિંગ પર ઊંડી અસર થાય છે. આથી કંપનીનાં હિસાબો લખતી વખતે ફૂગાવાની કે મંદિની પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને યોગ્ય પદ્ધતિનાં ઉપયોગ દ્વારા હિસાબો નોંધવા જોઈએ.

ચાવીરૂપ શબ્દો : ફૂગાવો, નાણાકીય સંચાલન

1. પ્રસ્તાવના

કોઈપણ દેશનું અર્થતંત્ર નાણાકીય બાબતો પર આધારિત હોય છે. વધુ પડતા નાણાંની અર્થતંત્ર પર અસર થતી હોય છે અને નાણાંની અછત પણ અસર કરે છે. સતત ભાવમાં વધારો કે ફૂગાવાની પરિસ્થિતિમાં સતત વધારો થતો હોય છે. સતત ચાલુ રહે છે. જેના કારણે બજારમાં વસ્તુની માંગ, પુરવઠા, કિંમત, ગ્રાહક સંખ્યા વગેરે ગાઢ અસર થાય છે. કંપનીઓ જે ચીજવસ્તુ કે સેવાઓનું ઉત્પાદન કે વેચાણ કરતી હોય એના પર ફૂગાવો અસર કરે છે. કંપની જે વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરે છે. તે ફૂગાવાને કારણે સાચા હોતા નથી. ફૂગાવાને ધ્યાનમાં લીધા વિના તૈયાર કરવામાં આવતા હોવાથી કંપનીની સાચી પરિસ્થિતિ જાણી શકાતી નથી. કંપનીની વાસ્તવિક પરિસ્થિતિ જાણવા માટે

ફૂગાવાની હિસાબી પત્રકો અને વિવિધ હિસાબી અસરો પર કયા કયા ઘટકો પર કેવી અસર થાય છે અને કંપની સાથે જોડાયેલા રોકાણકારો, લેણદારો, દેવાદારો અન્ય પક્ષકારો પર કેવી અસર થાય છે તેમજ કંપનીના વિવિધ ખર્ચાઓ અને સ્ટોકની પડતર પર કેવી અસર થાય છે તે જાણવું જરૂરી છે. કંપનીના વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરતી વખતે ફૂગાવાને ધ્યાનમાં રાખવું જરૂરી છે.

2. ફૂગાવાનો અર્થ

Prof. Coulborn ના જણાવ્યા મુજબ,

Inflation refers to a situation where too much money is choosing too few goods.

ફૂગાવો એટલે સામાન્ય ભાવ સપાટીમાં થતો સાતત્યપૂર્ણ વધારો.

ફૂગાવો કંપની કે પેઢીની મિલકતોનાં મૂલ્યને, મિલકતોનાં ધસારાને, માલસામાનનાં મૂલ્ય, પેટીને, લેણદારો, દેવાદારોનાં મૂલ્યને અને નફાને અસર કરે છે. જ્યારે ફૂગાવાજન્ય પરિસ્થિતિ હોય ત્યારે જો ચીલાચાલુ હિસાબી પદ્ધતિ મુજબ નાણાંકીય પત્રકો તૈયાર કરવામાં આવે તો બધાની સાચી પરિસ્થિતિ જાણી શકાતી નથી. ધંધાની સાચી પરિસ્થિતિ જાણવા માટે સંચાલકોએ ફૂગાવાને ધ્યાનમાં રાખીને વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરવા જરૂરી છે. ફૂગાવો નફા-નુકસાન ખાતાની અને પાકા સરવૈયાની અનેક વિગતો પર અસર કરે છે.

1. મિલકતોના મૂલ્ય પર અસર

ફૂગાવાની પરિસ્થિતિમાં મિલકતોનું ચોપડે દર્શાવેલ ઐતિહાસિક મૂલ્ય તેનું વાસ્તવિક મૂલ્ય દર્શાવતું નથી. વાસ્તવિક બજાર મૂલ્ય કરતાં ચોપડે મૂલ્ય ઓછું હોય છે. આથી પેઢીનું ચોખ્ખું મૂલ્ય ઓછું જોવા મળે છે. શેરની ચોપડે કિંમત, ઓછી, બજારકિંમત ઓછી અને પેઢીનું મૂલ્ય પણ ઓછું જ રહે છે. મિલકતોની ઐતિહાસિક કિંમત પર ધસારાની જોગવાઈ ઓછી થશે, નફો બનાવટી રીતે ઊંચો જોવા મળશે અને કોર્પોરેટ ક્ષેત્રનું ભારણ પણ વધશે. ફૂગાવાને કારણે નાણાંકીય પત્રકોમાં કંપનીની વાસ્તવિક પરિસ્થિતિ પ્રગટ થતી નથી.

2. પેઢીના મૂલ્ય પર અસર

ફૂગાવાનો વાસ્તવિક દર અપેક્ષિત દર જેટલો જ હોય ત્યારે પેઢીનાં મૂલ્યને ખાસ અસર થતી નથી. જ્યારે ફૂગાવાનો વાસ્તવિક દર અપેક્ષિત દર કરતાં અલગ હોય ત્યારે પેઢીના મૂલ્યને અસર કરે છે. પેઢીનાં મૂલ્ય પર ફૂગાવાની અસર લેણા-દેણાની પરિસ્થિતિ પેદાશ કે સેવાઓનાં ભાવો અને પડતરની સંવેદનશીલતા અને ધસારાની જોગવાઈ તેમજ સ્ટોકની કિંમત જેવા પરિબલોનાં આધારે થાય છે.

a. લેણા-દેણાની પરિસ્થિતિ

ફૂગાવો રોકડની લેવડ-દેવડ કરતાં બધા જ પક્ષકારોને અસર કરે છે. ફૂગાવામાં સતત વધારો ધિરાણ મેળવનારને લાભ થાય છે. જેમાં ફૂગાવો વધે એટલે નાણાંનું વાસ્તવિક મૂલ્ય ઘટે છે. તેથી લીધેલી લોન પરત ચુકવણી સસ્તા નાણાંની મદદથી થાય છે. દેવાદારને જેટલો લાભ થાય તેટલી લેણદારને ખોટ જાય છે. ફૂગાવાનાં અપેક્ષિત દર

કરતાં વાસ્તવિક દરમાં વધારો કે ઘટાડો થાય તો પેઢીનાં મૂલ્ય પર તેની શી અસર થાય તેનો આધાર પેઢીની ચોખ્ખી લેણદારોની કે ચોખ્ખી દેવાદારની પરિસ્થિતિ પર રહેલો છે. જો પેઢીની ચોખ્ખી પરિસ્થિતિ લેણદારની હોય અને ફૂગાવાનો દર અપેક્ષિત કરતાં વધી જાય તો પેઢીની સંપત્તિમાં અને મૂલ્ય વધારો થાય છે અને જો ફૂગાવાનાં વાસ્તવિક દર અને અપેક્ષિત દર કરતાં ઘટી જાય તો પેઢીની સંપત્તિ અને તેના મૂલ્યમાં વધારો થાય છે.

b. પેદાશ કે સેવાની કિંમત અને પડતરની ફૂગાવા પ્રત્યેની સંવેદનશીલતા :

પેદાશ કે સેવાની કિંમત અને પડતરની ફૂગાવા પ્રત્યેની સંવેદનશીલતા પેઢીનાં મૂલ્ય પર અસર કરે છે. પેદાશની કિંમતની ફૂગાવા પ્રત્યેની સંવેદનશીલતા જેટલી તીવ્ર હોય તેમ કિંમતમાં ઝડપથી વધારો થાય છે અને પડતરની સંવેદનશીલતા ઓછી તેમ પડતરમાં વધારો થાય છે. ફૂગાવાનાં વધારા પ્રત્યે પડતરની સંવેદનશીલતા વધારે હોય અને કિંમત ઓછી હોય તો પેઢીનું મૂલ્ય ઘટશે.

c. ધસારાની જોગવાઈ

ધસારાની જોગવાઈ મિલકતનાં ઐતિહાસિક મૂલ્યનાં આધારે કરવામાં આવે છે. ફૂગાવાજન્ય પરિસ્થિતિમાં મિલકતોની પુનઃ સ્થાપના કિંમત તેમની ઐતિહાસિક કિંમત કરતાં વધારે હોય છે. જો ધસારાની જોગવાઈ ઐતિહાસિક પડતરનાં આધારે ગણવામાં આવે તો નફો વધશે. પેઢીની કચરાપેટીની જવાબદારીમાં વધારો થશે અને પેઢીનાં મૂલ્યમાં ઘટાડો થશે. પરંતુ જો ધસારાની જોગવાઈ પુનઃ સ્થાપના કિંમતનાં આધારે કરવામાં આવે તો નફો ઘટશે. કરવેરાની જવાબદારી ઘટશે અને પેઢીનાં મૂલ્યમાં વધારો થશે.

d. સ્ટોકની કિંમત

ઉત્પાદન પડતર ગણતરીની દેખરેખ માલસામગ્રીની કિંમત કઈ પદ્ધતિ અનુસાર નક્કી કરવામાં આવે છે તેની પેઢીનાં મૂલ્ય પર અસર કરે છે. જો ઇસ્યુ કિંમતો Lifo પદ્ધતિ અનુસાર નક્કી કરવામાં આવે તો તે વર્તમાનની કિંમતમાં વધારો નજીક થશે. પડતર વધશે, નફો ઘટશે, કરવેરાની જવાબદારી ઘટશે અને પેઢીનું મૂલ્ય વધશે અને જો ઇસ્યુ કિંમત Fifo પદ્ધતિ મુજબ નક્કી કરવામાં આવે તો ફૂગાવાજન્ય પરિસ્થિતિમાં માલસામગ્રીની જે પડતર હોય તેનાં કરતાં ઓછી પડતર આંકવામાં આવશે કારણે પહેલાં આવેલી માલસામગ્રી ઉત્પાદન માટે પહેલાં મોકલવામાં આવે છે અને પહેલાં માલસામગ્રી ઉત્પાદન માટે પહેલાં મોકલવામાં આવે છે અને પહેલા ખરીદાયેલ માલસામગ્રીની હોય છે. જેથી ઓછી પડતરનાં કારણે નફો વધશે. કરવેરાની જવાબદારી વધશે. અને પેઢીનું મૂલ્ય ઘટશે.

3. નાણાંકીય બજારોની જામીનગીરીઓ અને વળતરનાં દર પર અસર

ફૂગાવો નાણા બજાર અને મૂડી બજાર જેવા નાણાકીય બજારોની જામીનગીરીઓ પરનાં વળતરનાં દરને અસર કરે છે. ફૂગાવાજન્ય પરિસ્થિતિમાં જામીનગીરીઓનાં જે રોકાણ કરવામાં આવે છે. તેના પર જે રોકડ પ્રવાહ પ્રાપ્ત થનાર છે. તેની ખરીદ શક્તિ જામીનગીરીની ખરીદી કરતી વખતે નાણાંની જે ખરીદશક્તિ હોય તેનાં કરતાં ઓછી હોય છે.

પરિણામે જામીનગીરીનો કરેલા રોકાણ પર મળતો વળતરનો વાસ્તવિક દર તેનાં નોમીનલ વળતરનાં દર કરતાં ઓછો હોય છે.

4. નાણાંકીય બજારોની નાણાંકીય સાધનો પર અસર

બજારમાં જેમ સેવા કે વસ્તુના ભાવ વધે તેમ કામદારો મોંઘવારી ભથ્થાની માગણી કરે છે અને તેમની દલીલ સ્વીકારીને તેમને મોંઘવારી ભથ્થું ચુકવવામાં આવે છે કારણ કે ફૂગાવાનાં દરમાં વધારો થવાથી નાણાંકીય વાસ્તવિક મૂલ્યમાં ઘટાડો થાય છે. ફૂગાવો નાણાંકીય બજારોમાં મૂડી મેળવાર અને મૂડી પુરી પાડનારને અસર કરે છે. જ્યારે ફૂગાવામાં અનઅપેક્ષિત વધારો થાય છે ત્યારે નાણાંકીય બજારોમાં વ્યાજનાં દરો ઊંચકાય છે અને નવું ધિરાણ ઊંચો દરે થાય છે. પરંતુ જુના ધિરાણ પર નીચા વ્યાજના દર ચાલુ રહે છે જેનાં પરિણામે બદલાયેલી ફૂગાવાની પરિસ્થિતિમાં ધિરાણ કરનારને નુકસાન થાય છે.

5. નાણાંકીય વિશ્લેષણ પર અસર

કંપની કે પેઢીની આર્થિક પરિસ્થિતિ, નફાકારકતા અને કાર્યક્ષમતા જાણવા માટે નાણાંકીય પત્રકોનું ગુણોત્તરની મદદથી વિશ્લેષણ કરવામાં આવે છે. ફૂગાવાની પરિસ્થિતિમાં કંપનીની સાચી પરિસ્થિતિનું ચિત્ર જાણી શકાતું નથી. કારણ કે નાણાંકીય પત્રકો, ઐતિહાસિક પડતરનાં આધારે તૈયાર કરવામાં આવે છે. આથી ફૂગાવાની પરિસ્થિતિમાં કંપનીની નાણાંકીય પરિસ્થિતિની વાસ્તવિકતા જાણવા માટે ફૂગાવાને ધ્યાનમાં રાખી સુધારા-વધારા સાથેનાં નાણાંકીય પત્રકો ફરીથી તૈયાર કરેલા નાણાંકીય પત્રકો પર આધારિત નાણાંકીય વિશ્લેષણ નાણાંકીય પરિણામોનું ચિત્ર જૂઠું રજૂ થાય છે. ફૂગાવાને ધ્યાનમાં રાખ્યા વગર નાણાંકીય પરિણામનું કરેલું મૂલ્યાંકન કૃત્રિમ રીતે ઊંચુ દેખાય છે.

6. મૂડીખર્ચ બજેટિંગ પર અસર

મૂડી ખર્ચનાં બજેટિંગ અંગે સામાન્ય પ્રણાલિકા એવી છે કે વર્તમાન ભાવોમાં આધારે કુલ મૂડી ખર્ચ અને રોકાણનો અંદાજ નક્કી કરવામાં આવે છે. વર્તમાન ભાવોનાં આધારે પ્રોજેક્ટનાં આર્થિક આયુષ્ય દરમિયાન પ્રાપ્ત થનાર ચોખ્ખા રોકડ આવક પ્રવાહનો અંદાજ નક્કી કરવામાં આવે છે અને મૂડીની પડતર પણ વર્તમાન ભાવ સપાટીને ધ્યાનમાં રાખીને નક્કી કરવામાં આવે છે. મૂડીની સરેરાશ પડતરનાં દરને વટાવનાં દર તરીકે સ્વીકારીને ભાવિ રોકડ પ્રવાહને તે દરે વટાવીને વર્તમાન મૂલ્ય શોધવામાં આવે છે. તેમાંથી રોકાણ બાદ કરતા ચોખ્ખું વર્તમાન મૂલ્ય મળે છે.

3. ઉપસંહાર

કોઈપણ કંપની, પેઢી કે સંસ્થાએ પોતાનાં વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરતી વખતે બજારમાં કઈ પરિસ્થિતિ છે ધ્યાનમાં લેવું જરૂરી છે. કારણ કે તેજી અને મંદીની સ્થિતિએ કંપનીનાં અને બજાર સાથે સંકળાયેલા વિવિધ ઘટકો પર અસર

કરે છે. જેને કારણે કંપનીનાં વાર્ષિક હિસાબો સારી સ્થિતિ દર્શાવતા નથી અને કંપનીનાં સંચાલકોને ખોટી માહિતી મળે છે. સંચાલકોને નિર્ણય લેવામાં મુશ્કેલીઓ થાય છે. આવી કૂગાવાની પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને સંચાલકોએ વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરવા જોઈએ.

સંદર્ભો

1. ગામી, એન. ડી. (2014) “નાણાંકીય સંચાલન- 2” New Popular Prakashan, Surat
2. Gupta, G. S. (2013). “Macro Economics” McGraw Hild education (India) Private Limited New Delhi.
3. Malampatiwala, G. P. (2013). “Macro Economics” B. S. Shah Prakashan , Ahmdabad.
4. Reynolds, Liloyd S. (1990). Macroeconomics Universal Book Stall New Delhi.
5. Samuelson, Paul. A. (2013). Economics McGraw Hild Education (India) Private Limited New Delhi.